



حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت

احکام مورد نیاز

زائران عتبات عالیات

☰ **قول دوم:** باید شکسته قضا کند و حکم تخییر شامل نماز قضا

نمی شود. (آیت الله سیستانی، ۱۳۵۳)

* روزه در سفر عتبات

۱. مسافری که باید نمازهای چهار رکعتی را در سفر دو رکعت بخواند، نباید روزه بگیرد.

۲. در اماکن تخییر (مکه، مدینه، مسجد جامع کوفه و حائر حسینی) مسافر نمی تواند روزه بگیرد اگرچه می تواند نماز ظهر و عصر و عشا را چهار رکعتی بخواند.

۳. اگر قبل از سفر، روزه روز خاصی را نذر کند، در دو صورت باید در سفر روزه بگیرد:

الف) نذرش مقید به سفر باشد، یعنی بگوید اگر در آن روز مسافر بودم روزه می گیرم.

ب) نذرش مطلق باشد به این صورت که چه مسافر باشم یا نباشم روزه می گیرم. (امام، ۱۷۱۷؛ و آیات عظام خامنه ای، ص ۳۸۳ و سیستانی، ۱۶۸۶؛ صافی، ۱۷۲۶)

البته آیت الله مکارم می فرماید در هر دو صورت این نذر اشکال دارد. (۱۴۴۳)

۴. اگر در سفری که قصد ده روز ماندن ندارد نذر کند که روزی را در همان حال روزه بگیرد، در صحیح بودن چنین نذری چند قول است:

☰ **قول اول:** نذر باطل است. (امام خمینی)

قول دوم: بنا بر احتیاط واجب نذر باطل است. (آیات عظام خامنه ای، ص ۲۲؛ صافی)

☰ **قول سوم:** نذر اشکال دارد و اگر نذر کرد بنا بر احتیاط واجب باید به نذر خود عمل کند. (آیت الله مکارم، حاشیه ۱۷۱۷ مراجع، استفتائات، ج ۲، ص ۴۸۲)

☰ **قول چهارم:** نذر جایز و صحیح است. (آیت الله سیستانی، ۱۶۸۶)

می باشد. ولی احتیاط واجب آن است که اگر دورتر از اطراف ضریح مقدس نماز بخواند، شکسته به جا آورد.

قول دوم: مسافر می تواند در تمام شهر کوفه حتی قسمت های توسعه یافته آن و در حرم سید الشهداء علیه السلام تا مقدار ۱۱/۵ متر از اطراف قبر مقدس، نمازش را تمام بخواند، اما در سایر قسمت های حرم آن حضرت و شهر کربلا احتیاط واجب آن است که نماز را شکسته بخواند. (آیت الله سیستانی، ۱۳۴۱)

* حکم نماز در مسجد جامع کوفه

مسأله ۱: ثواب نماز در مسجد جامع کوفه، معادل هزار نماز است.

مسأله ۲: مسجد جامع کوفه یکی از اماکن تخییر است که در آن چند قول است:

☰ **قول اول:** مسافر می تواند در مسجد جامع کوفه نماز را تمام بخواند. (امام، ۱۳۵۶ و آیات عظام خامنه ای، ص ۳۸۳ و مکارم، ۱۱۸۲)

☰ **قول دوم:** مسافر می تواند در مسجد کوفه نماز را تمام بخواند. ولی اگر بخواهد در جایی که اول جزء مسجد کوفه نبوده و بعد به این مسجد اضافه شده نماز بخواند، احتیاط واجب آن است که شکسته بخواند. (آیات عظام صافی، ۱۳۶۵ و نوری، ۱۳۵۶)

☰ **قول سوم:** مسافر می تواند در تمام شهر کوفه حتی قسمت های توسعه یافته آن نمازش را تمام بخواند. (آیت الله سیستانی، ۱۳۴۱)

تذکر: طبق نظر آیت الله سیستانی در مسجد سهله هم می تواند نماز را تمام بخواند.

مسأله ۱: مسافر می تواند در اماکن مذکور بدون نیت تمام یا شکسته نماز را شروع کند و در اثنای نماز یکی را اختیار کند و نیز می تواند نیت خود را تغییر دهد، مثلاً به نیت شکسته خواندن شروع کند ولی چهار رکعتی تمام کند.

مسأله ۲: نمازی که در اماکن مذکور از مسافر فوت شده:

☰ **قول اول:** در صورتی که بخواهد در آن اماکن قضا کند، بین شکسته و کامل خواندن مخیر است، ولی اگر بخواهد در جای دیگری قضا کند بنا بر احتیاط واجب باید شکسته قضا کند. (امام، ۱۳۶۸ و آیات عظام خامنه ای، صافی، ۱۳۷۷ و مکارم، ۱۱۹۰)

اعداد مقابل نام آیات عظام، درباره فتاوی مقام معظم رهبری اشاره به شماره صفحه کتاب «آموزش مصور احکام عبادات»، و درباره سایر مراجع عظام، نشانگر شماره فتوا می باشد.

* غسل زیارت

== **قول اول:** غسل زیارت ائمه معصومین علیهم السلام مستحب است.

(امام خمینی، ۶۴۵؛ آیات عظام: خامنه ای، ص ۱۶۳؛ صافی، م ۶۵۲ و مکارم، ۶۰۹)

== **قول دوم:** استحباب غسل زیارت ثابت نیست و کسی که می خواهد انجام دهد باید به قصد رجاء باشد.

(آیت الله سیستانی، ۷/۶۳۴)

● **سؤال:** آیا غسل زیارت کفایت از وضو می کند؟

== **قول اول:** کفایت از وضو نمی کند. (امام خمینی، ۶۴۶ و آیات عظام:

خامنه ای، ص ۱۷۱؛ سیستانی، ۶۳۵ و صافی ۶۵۳)

== **قول دوم:** کفایت از وضو می کند. البته احتیاط مستحب آن است

که در غیر غسل جنابت وضو بگیرند. (آیت الله مکارم، ۶۱۰)

* حفظ حرمت مسجد و حرم

۱. حفظ احترام مسجد و حرم واجب است و هرکاری که بی احترامی به آن اماکن مقدس باشد حرام است؛ مثل آب دهان انداختن یا با کفش وارد شدن.

۲. نجس کردن زمین و سقف و بام و طرف داخل دیوار مسجد و حرم امامان علیهم السلام حرام است.

۳. احتیاط واجب آن است که طرف بیرون دیوار مسجد و حرم را هم نجس نکنند.

۴. نجس کردن فرش مسجد و حرم نیز بنا بر احتیاط واجب حرام است.

* رفتن جنب، حائض، نساء و مستحاضه به حرم ائمه علیهم السلام

۱. توقف جنب، حائض و نساء در مسجد و حرم امامان معصوم علیهم السلام بنا بر احتیاط واجب حرام است.

۲. مراد از حرم همان زیر گنبد و اطراف ضریح مطهر امام معصوم است، پس توقف در رواق های اطراف و صحن حرم ها اشکال ندارد. (البته آیت الله صافی فرموده اند: بنا بر احتیاط واجب در

رواق ها هم توقف نکنند.)

۳. عبور از حرم (کنار ضریح مطهر)، به طوری که از یک در وارد و از در دیگر خارج شود:

قول اول: اشکال ندارد و احتیاط مستحب است که در آن حال از داخل

حرم عبور نکنند. (امام و آیات عظام خامنه ای و سیستانی و مکارم)

قول دوم: بنا بر احتیاط واجب عبور هم نکند. (آیت الله صافی)

۴. زن مستحاضه می تواند به مسجد یا حرم امامان معصوم علیهم السلام وارد و در آنجا توقف کند، حتی مستحاضه متوسطه و کثیره، ولی

احتیاط مستحب است اگر غسل هایی را که برای نماز گفته شده انجام نداده در آنجا توقف نکند. (امام، ۴۲۸ و آیات عظام: خامنه ای؛

سیستانی، ۴۲۶ و صافی، ۴۳۴) در صورتی که اغسال خود را انجام داده باشد اشکال ندارد. (آیت الله مکارم)

* بردن مهر و قرآن مسجد و حرم

بردن مهر، قرآن و کتاب های دعای مساجد و حرم های مطهر جایز نیست و چنانچه کسی عمداً یا سهواً برده باشد، باید به جای آن برگرداند.

* حکم تکلیفی و وضعی نماز خواندن محاذی یا جلوی قبر امام علیهم السلام

■ انسان باید رعایت ادب را بکند و جلوتر از قبر امام علیهم السلام نماز نخواند و چنانچه نماز خواندن بی احترامی باشد حرام است ولی نماز باطل نیست. (امام، ۸۸۴ و آیت الله خامنه ای، ص ۳۳۷)

■ شایسته است انسان رعایت ادب کند و جلوتر از قبر امام علیهم السلام نماز نخواند و در صورتی که نماز خواندن هتک و بی احترامی باشد حرام است و نماز هم اشکال دارد، در غیر این صورت نماز باطل نیست. (آیت الله مکارم، ۸۱۰)

■ برای رعایت ادب، جلوتر از قبر امام علیهم السلام نماز نخواند و چنانچه نماز خواندن بی احترامی و مستلزم هتک باشد، حرام است و نماز بنا بر احتیاط واجب صحیح نیست. (آیت الله نوری، ۸۸۵)

■ پشت کردن به قبر ائمه اطهار علیهم السلام در صورتی که بی احترامی و هتک حرمت به آنان محسوب شود، در نماز و غیر نماز حرام است و اما چنانچه به دلیل فاصله زیاد یا وجود مانع مثل دیوار هتک و توهین

محسوب نشود، اشکال ندارد؛ ولی در هر دو حال اگر قصد قربت حاصل شود، نماز صحیح است. (آیت الله سیستانی، ۸۷۲)

* فاصله بین زن و مرد در نماز

آیا محل ایستادن خانم ها در نماز، باید عقب تر از مردها باشد؟

== **قول اول:** اگر زن برابر مرد یا جلوتر بایستد و با هم وارد نماز شوند،

بهبتر آن است که نماز را دوباره بخوانند. (امام خمینی، ۸۸۷؛ آیت الله نوری، ۸۸۸)

== **قول دوم:** اگر زن جلوتر از مرد هم بایستد اشکال ندارد؛ ولی بهتر

است زن عقب تر از مرد بایستد. (آیت الله صافی، ۸۹۶)

== **قول سوم:** بنا بر احتیاط واجب باید حداقل بین زن و مرد یک وجب فاصله باشد و با رعایت فاصله، اگر زن هم جلوتر بایستد،

نمازش صحیح است. (آیت الله خامنه ای، ص ۲۳۲)

== **قول چهارم:** بنا بر احتیاط لازم، زن باید عقب تر از مرد بایستد و

فرقی بین محرم و نامحرم نیست. (آیت الله سیستانی، ۸۷۲)

== **قول پنجم:** زن باید عقب تر از مرد بایستد؛ و جای سجده او از جای سجده مرد کمی عقب تر باشد وگرنه نماز او باطل است و فرقی

بین محرم و نامحرم نیست. (آیت الله مکارم، ۸۱۱)

* حکم نماز در حرم ائمه علیهم السلام

نماز خواندن در حرم امامان علیهم السلام مستحب، بلکه بهتر از مسجد است؛ و نماز در حرم مطهر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام برابر دویست هزار نماز است. (امام، ۸۹۵؛ آیات عظام خامنه ای و سیستانی، ۸۸۱؛ مکارم؛

۸۱۸ و صافی، ۹۰۴ و نوری، ۸۹۶)

* حکم نماز در حائر حسینی علیه السلام

== **قول اول:** مسافر می تواند در حائر حسینی نماز را تمام یا شکسته بخواند، ولی در صحن حرم و شهر کربلا باید نماز را شکسته بخواند.

(امام، ۱۳۵۶ و آیات عظام خامنه ای، ص ۳۸۳ و صافی، ۱۳۶۵ و مکارم، ۱۱۸۲)

امام و آیات عظام خامنه ای و مکارم: منظور از حائر، روضه شریفه (زیر گنبد) و مسجد و رواق های متصل به آن می باشد.

آیات عظام صافی، ۱۳۶۵ و نوری، ۱۳۵۶: منظور از حائر، زیر گنبد